

AZ ÚT

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

VII. ÉVFOLYAM

Alapította

1925

10. SZÁM

RAVASZ LÁSZLÓ

DECEMBER

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az Ige tükrében. Krisztus uralma. (M. S.)

Igebírdetés. Kultusz. Gazdag gyűlekezet (M. S.)

*Vallásos nevelés. Vallástanítási tantervünk reformjához. (I. L.)
Szocializmus és keresztyénség. (M. S.)*

Tudomány- és világnézet. Az emberi élmény és az isteni kijelentés. II. (T. S.)

*Asszonyainknak. Ünnepek. (P. M.)
Református nők bibliakörének alapelvei.*

Előfizetések nyugtázása.

Az én kicsinyeim. Gyermekekről és karácsonyra.

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:

Dr. IMRE LAJOS

Dr. MAKKAI SÁNDOR

Dr. TAVASZY SÁNDOR

Megjelenik:

július és aug. kivételével
minden/hónapban

Felelős szerkesztő:

Dr. Imre Lajos.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, C. Victoriei 38.

Előfizetési ára:

Egész évre . . . . . 150 Lei.

Egyes szám ára . . . . . 20 Lei.

Kiadóhivatali üzenetek.

Az egyre fokozódó nehézségek és a lap előállításai költségeinek rohamos és rendkívüli emelkedése dacára, egyelőre megmaradtunk a múlt évi előfizetési díj mellett, lemondva a legkisebb haszonról is; egy jobb és szebb jövő reményében akartuk megkönnyíteni annak a kapcsolatnak fenntartását, mely olvasó közönségünk és „Az Út” között fenn áll.

Ennek ellenében azonban kérnünk kell olvasóinkat, hogy lejárt előfizetéseiket mielőbb újítsák meg s a hátralékos előfizetési díjakat sürgősen beküldeni sziveskedjenek, mert jövőre — a fentebb előadottakra figyelemmel — csak azoknak küldhetjük meg folyóiratunkat, akiknek előfizetésük rendben van.

A karácsonyi könyvpiacra fog megjelenni Ravasz Lászlónak: „Az emberélet útjának felén” című könyve második kiadásban. Előjegyzési ára 160 Lei, bolti ára magasabb lesz.

Az „Erdélyi Magyar Református Naptár” szétküldése belejést nyert. Ezután is felkérjük olvasóinkat, hogy

1. amennyiben valamelyes oknál fogva még nem kapták volna meg a megrendelt naptárakat, naptár szükségletüket sietőleg jelentsék be, hogy elküldéséről gondoskodhassunk;

2. ha pedig esetleg többet rendeltek volna s úgy látják, hogy eladni nem tudják, sziveskedjenek azokat folyó hó 20 ig visszaküldeni, hogy legyen időnk még azokat eladni.

Falra függeszthető kemény fára faragott Bibliái mondásaink első 3000 darabja rövid idő alatt teljesen elfogyot, fényes igazolásul annak, hogy ezen megindított akciónk is egyházi életünkben közszükségletet pótol.

A második 3000 darab elkészítésének most fogattunk hozzá s pár nap múlva már megint kapható lesz.

Ára darabonként, dacára az egész életvonalunkon bekövetkezett áremelkedéseknek, *egyelőre 35 Lei marad.*

Ezentul havonta megjelenik *AZ ÉN KICSINYEIM* gyermektraktátus, vasárnapi iskolának és másutt is kiosztásra alkalmas. Egy példány ára 50 bani. Kapható a kiadóhivatalban.

Ajánljuk lelkészek, tanítók és vas. isk. vezetők figyelmébe.

Keresünk megvételre (bármily nagy mennyiségben) a Tót-falusi József szerkesztésében és Herman Emil: Képes Szent Biblia és vallásos iratterjesztő vállalat kiadásában 1908 évben megjelent Képes Szent Bibliát. Ajánlatokat az ár megjelölésével kiadóhivatalunkhoz kérünk. *Az Út kiadóhivatala.*

Az

„IFJU ERDÉLY”

a magyar középiskolai diákság lapja, annak az eszménynek a szolgálatában áll, melynek a magyar keresztyén diák lelkében ma tündökölnie kell.

E lap előfizetési ára egy évre 80 Leu, félèvre 40 Leu. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvárt, Ref. Theologia.

Az Ige tükrében.

Krisztus uralma.

Ésaiás. 9. 6.

Izrael népe forró reménységgel várta a Gyermek, a Fiú megjelenését, akinél örökkévaló uralom és népének örök hatalma s jólléte leszen.

Karácsony éjszakáján angyalok hirdették, pásztorok, bölcsék üdvözölték Jézusban a megígért Gyermek, a Fiú megjelenését.

Egy nép izzó reményeinek és vágyainak Messiásaként nőtt fel a Gyermek. Az uralom az ő *harcos kezében* leszen, gondolták a rabiga alatt nyögő hazafiak, s lelki szemeikkel már látták a győzedelmes szablya villogását, amellyel harcra hívja őket a zsarnokság ellen.

Az uralom az ő *sarkai alatt* leszen, lihegett a reménység és bosszúvágy, kéjelegve a letiport ellenség verében gázoló, a megalázottat sarka alá tipró nemzeti hős képének fantasztikus álmalakjában.

Az uralom az ő *koronás fején* leszen, a Dávid trónján, amikor harcai után békességben fog országotlani meghódított ellenségei és fölszabadított népe felett, epekedett a jobb világot, világbékét sóvárgók szíve. És íme, az uralom nem az ő *harcos kezében*, nem az ő *bosszúálló sarkai alatt*, nem az ő *győzelemmel koronázott fején* ragyogott föl örökkévaló dicsőséggel, hanem amint a próféta az Isten Lelke által megjövendölte, az uralom az ő *vállán* leszen! Úgy lett: Krisztus vállaira nehezült a felséges uralom, a *teherhordozás*, a *szolgálat* uralma. Csodálatos királyságának trónusa az ártatlan szenvedés Keresztje s birodalmának törvénye és alkotmánya az önfeláldozó isteni szeretet lett. Ezt az uralmat gyakorolja Krisztus, mint *csodálatos tanácsos*, mint *Isten hőse* és mint a *Békesség Fejedelme*.

A szent Isten előtt a bűnös emberre ki van mondva az örök halál. Hogy van egy szent Isten, ez maga halálos félelem, elzúzó iszonyat a bűnre nézve, mikor valósága a bűnös szívbe nyilallik. Felséges isteni Törvény kárhoztatja halálra az Isten szentségét sértő és káromló bűnt s akármerre nézz, csak itélet szikláit merednek feléd, melyeken össze kell zúznod át-

kozott fejed. Az égi seregek elrejtik ragyogó arcukat, hogy ne lássák a halálos csapást, melynek sújtó pallosa már fölvilant az angyal kezében. És ekkor megszólal a csodatanácsos szözata: Hadd álljak én oda helyettük az itélet lesújtó pallosa alá, adjam én érettük magamat, hadd legyen az én vereségem bűneik büntetése, mert sajnálom, szeretem s megakarom menteni őket. És Isten felel: Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm! Isten a maga örök tanácsában elfogadta Krisztus áldott szeretetének örök elégtételét s a Fiú megüresíté magát, szolgálai formát véve magára s úgy jött az emberek közé. Csodálatos tanácsa itt is felhangzott: Istentől remegő, bűnös lelkék, rajtam keresztül lépjetek az Úr elé, rejtőzzetek sebeim mélyébe, takarózzatok érdemem fénypalástjába s úgy jöjjetek az Atya elé, hadd vigyelek én titeket oda. Senki sem mehet az Atyához másként, mintha én viszem oda, mert a maga mivoltában és a maga lábán ember meg nem állhatna előtte. Csak ha engem szeret, belém fogózik, a hit által magát velem egynek tudja, akkor járulhat Isten elé úgy mint bűnbocsátó Kegyelem elé. Csodálatos tanácsos, aki magamagát tette úttá számunkra az Atyához.

A bűn abból meríti erejét és folytonosságát, hogy a rabjává tett embert a gyűlölködés és bosszúállás lelkével mérgezi meg s minden tettében a bosszúnak maga kap új lángra és harapózik tovább. Az emberek azt hiszik, hogy a bosszúállás erő és a bosszúálló hős, pedig valójában ez az emberi természet legnagyobb szolgasága és megaláztatása. Az Isten hőse megfordította az emberi természet szomorú törvényét s megmutatta, hogy a bűn felett csak egy hatalom győzedelmeskedhetik: a szelidség ellenállhatatlan, a bünt lefegyverző és tovább harapózásra képtelenné tevő isteni ereje s csak egy olyan királyi életere van, amely erősebb a halálnál: a szeretet. Az Isten hőse csodát mivelt: az önmegtágadás és önfeláldozás által megtanított hőssé lenni önmagunkkal szemben. Megtanított arra az isteni tudományra, hogy a magunk bűnével szemben oroszláni bátorsággal harcoljunk, a ráunktörő gonoszsággal szemben pedig abárány szelidségével viseltessünk. Ez az a magatartás, amelyet a Sátán nem bir kiállani és amellyel szemben kinjában összegörnyedve kénytelen saját fejét zúzni össze a Golgota szikláján. Mikor ilyen tanítványai lépnek elő Krisztusnak, a mennyben angyali karok diadaléneke zengi az Isten hősének győzelmi dalát: Halleluja! Győzött a Juda nemzetiségéből való Oroszlán, ama megöletett Bárány. És a te szíved ujjong azon, hogy ez nem ellenmondás, hanem az Isten minden értelmet felülhaladó igazsága!

Ezeknek szól az apostol áldása: Az Úristen békessége uralkodjék a ti szíveteken! Az Isten békessége Krisztusban uralkodik, mert ő a Békesség Fejedelme. Nincs békesség sehol, soha, csak a Krisztus keresztje alatt.

Szegény, vak gyermeked,
Míg tapogatva jártam,
A Lélektől vezetve
Keresztedhez találtam.
A hályog leesett.
Szemgyógyító irjával
A bűnbánat könnyének
Megkented a szemem,
Hogy megismerjen Téged,
Oh Örök Szeretet!

Békesség *bennem*, mert lelkiismeretem föl szabadult a bűn nyomása alól, amelyet immár gyűlölök és szívem csendesen pihen Istenben, akit immár örökre, zokogó hálával imádok és szeretek.

Békesség *rajtam*, mert szívem csendessége átsugárzik egész életemen s bizonyossággá tesz engem a Krisztus édes uralma felől.

Békesség *általam*, mert ha Istennel és lelkiismeretemmel kibékültem, kibékülök kötelességeimmel és embertársaimmal is s munkatársa leszek annak, aki lerontván a közbevetett válszítófalat, eggyé teszi mind a két nemzetséget, békeséget szervezván a Keresztfá által, melyen odaszegeztetett a kígyó mindörökre.

Csodálatos tanácsos, Isten hőse, Békesség Fejedelme: áldott légy, hogy isteni uralmaddal örökéletre szabadítottad fel Adám elveszett magvát, *vállaidra* véve a Kereszt királyi terhét.

Mindenekfelett áldással Seregeknek Ura, Szentháromság egy örök igaz Isten, kinek buzgó szerelme cselekedte ezt!

M. S.

Igehirdetés. Kultusz.

Gazdag gyülekezet.

— Presbiteri konferencia előtt. —

II. Kor. 8. 1. — 12.

Isten kegyelmének csodálatos munkájáról számol be alapigénkben az apostol. Macedónia gyülekezetei a nyomoruság sok próbái közt és igen nagy szegénységben éltek, úgy, hogy az apostol nem is akarta őket megterhelni a szentek iránt való szolgálattal s úgy látta, hogy ezeknek a gyülekezeteknek teljes kiméltre van szükségük, mert képtelenek valamit is adakozni egyházi célokra. S ime a nyomorult és koldusszegény gyülekezetek, látva az apostol tartózkodását, maguk könyörögtek neki, hogy vegye be őket is a szentek iránt való szolgálat jótéteményébe és közösségébe s mikor erre az apostol engedett nekik, nyomoruságuk az öröm bőségévé és szegénységük

a jószívűség gazdagságává változott, úgy, hogy erejükön felül adakoztak.

Milyen lélek lakozhatott ezekben a régi keresztyéneknél, hogy abban találták örömeiket, amitől a mai egyháztalagok ugyan-csak váznak és hogy könnyörögni tudtak azért, amiért a maiak azt várják, hogy nekik könnyörögjön az anyaszentegyház ?

Ezek a szegény gyülekezetek lélekben gazdag gyülekezetek voltak és ragyogó áldozatuk fénye a messzi századok távolán át ma szemrehányólag és vádolóan nyilallik a lélekben szegény keresztyénség szívébe. Nem az a baj, hogy a mi gyülekezeteink e világ szerint, anyagiakban szegények, ezt jól tudjuk, ez nem az ő hibájuk, bár a macedoniaiak sokkal szegényebbek voltak ennél ; a baj azonban az, hogy a mi gyülekezeteink lélekben koldusok és nyomorultak, a szívük üres és rossz s a hitben olyan szűkölködők, hogy nem is tudják elhinni és megérteni azt a lelket, amely a maga földi nyomorúságában is kétségbeesett volna, ha nem engedték volna meg neki, hogy adakozhasson Krisztusért. A Dárius kincse lehetne felhalmozva ládáitokban és akkor is éhenhaló koldusok lennétek Isten előtt, ha az áldozatos léleknek kincse hiányzik belőletek. Az igazi gazdag gyülekezet képe áll előttünk alapigénkben, a lélekben bővölködő gyülekezet csodája s benne azok az örök törvények, amelyek szerint egyedül lehet megtartatnunk. Ha van bennetek egy szikrája a magyar református anyaszentegyház iránti szeretetnek, fogadjátok szívetekbe e törvényeket, hogy el ne vesszünk, hanem életünk legyen és bővölködjünk.

Az első, amit alapigénk felmutat, az, hogy Isten előtt csak egy gazdagság létezik : *a jószívűség gazdagsága*. Ne gondoljátok egy percig sem azt, hogy az Anyaszentegyháznak a ti nyomorult filléritek kellene, amikből úgy sem akartok adni neki, vagy ha igen, századrészt sem annak, amit irtalra, dohányra, kártyára, mulatságokra és cifrátkodásra dobtok ki. Legyetek meggyőződve afelől, hogy Isten azt az anyaszentegyházat, amelyre az ő országának jövendőjét építette, amelyben lelke minden javát: Igéjét, Sakramentomait őrzi s amelyben örökkévaló ígéretei élnek, nélkülöletek sőt ellenöletek is meg tudja tartani. Adhatnátok neki minden földi kincset, ha nem lélekből adtátok, átokként hullna vissza rátok. Az anyaszentegyháznak semmi nem kell, csak a *szívetek*. Csak azt kívánja, hogy szeressétek őt, mint lelki Anyátokat, aki titeket lélek szerint boldog örökeletre szült, halhatatlanságra táplált, anyai karjain őrízve viszen át a világ szakadékein Istenhez. És miért kéri a szíveteket? Hogy anyai csókjával égő áldozattá szentelje meg. A szív, amelyet indulatjaival odaadtunk Istennek, minden gazdagság egyetlen, kiapadhatatlan forrása lett. A jószívűségre gazdagodni meg azt jelenti : egészen lemondani magunkról és egészen odatapadni Istenhez, csak őt szeretni egyedül s nem tekinteni semmit, a mink van, a magunk zsákmányának, hanem az

ő szolgálatra való ajándékának. Ez a titka a dolognak. A míg reszketve és aggódva számitgatod, hogy a magadéból mit tarts meg magadnak, minél többet s mit nélkülözhetsz, amit Istennek adj, minél kevesebbet, addig te csak magadat szereted s azt hiszed, hogy magadtól vonva el a magadét, te adsz Istennek. És sajnálni fogsz minden nyomorult fillért, amit nem becses személyedre költesz. Pedig mindened és te magad is Istené vagy s amit neki adsz, azzal csak az övét adod vissza és átkozott, amit nem adsz vissza neki. Ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szivetek is. S ha szived Istené: többet nincs aggodalom, féltés, önzés, különböztetés magadé és Istené közt: mindened az Uré és ő mindenedből bőséges, gazdag áldást fakaszt. Ő mutatja meg neked, hogy mi mindened van, amiről nem is álmodtál és hogy mi mindenre vagy képes, amit soha nem is sejtettél volna.

A jószívűsége gazdagodni meg nem azt jelenti, hogy egyszerre megtizsereződik a pénzed a ládafiában, hanem, hogy egyszerre megszázsorozódik benned az Isten dolgai, az Anyaszentegyház ügyei, a szenvedő testvérek iránti szunnyadó buzgalom, lángragyul a szived és találékony lesz az elméd, hogy új és új módokat mutasson neked az örömele lemondásra, a segítésre, szolgálatra, munkára. A jó szívből bizony még pénz is sokkal több kerül, mert gyümölcsöző szolgálatokra sarkallja a lelket. Valaki azzal adott önmaga által se képzelt összeget az egyháznak, hogy egy esztendőre lemondott az itálról s annak árát adta oda. Maga se akarta elhinni, hogy mekkora összeg került ki ebből. És semmit sem vesztett, sőt egészségén kívül olyan bőséges örömet is kapott vissza, hogy az év letellével borzadva gondolt arra, hogy megint odaadja magát az itálnak s így egy esztendő jószívűsége sok esztendő boldog áldozatává gazdagodott. Más ingyen végzett el olyan munkát, amelyet különben meg kellett volna az egyháznak fizetnie s az így megmaradt pénz árva gyermekek karácsonyát tette boldoggá, de még boldogabbá az adakozót magát. Ezer módja van annak, hogy a szegény ember gazdag adakozóvá lehessen, de csak egy útja: ha szívet adta oda Istennek, ha a jószívűsége gazdagodott meg. És a legnagyobb áldása ennek az, hogy a szívet odaadó ember végre tisztán meglátja azt a szörnyű állapotot, amelyben addig volt, míg önmagának élt. Azt látja meg épen, hogy nem is önmagának élt, hanem az ő csábítójának, a Sátánnak s minden, amivel önmagának akart kedveskedni, a Sátánnak adott gonosz áldozat volt, mely magát az embert testében-lelkében megrontotta, kifosztotta, megmérgezte és bizonyosan elpusztította volna. És most itéljétek meg magatok, de a jószívűség lelkével, igaz e, hogy a mi népünk olyan szegény, hogy egyházáért, Krisztus munkáiért, gyermekei lelkéért s jövőjéért tényleg semmit sem tehet? Ha *mindent* megtenne, amit jószívvel tehet, ha mindent megakarna tenni teljes odaadással, ha szívet

Krisztusnak adná, hogy ő gazdagítsa meg azt lemondásban, szeretetben: tényleg akkor sem tehetne semmit érte? Tényleg olyan szegény e ez a nép, hogy rosszra sincs pénze s olyan keveset ad a rosszra is, hogy az, ha Istennek adná, semmit se érne? Nem, nem kell semmi, csak a szívetek! Istennek elég, bőven és teljesen elég az. Ti volnátok a leggazdagabb nép a világon, ha ezt az egyet neki adnátok! Akkor nemcsak erőtök szerint, amit most igazán nem használtok ki, de erőtök felett adakoznátok, mert a Krisztus erejével tennétek azt, aki emberfeletti erőt ad cserébe egy szegény bűnös szívért, ami pedig mindeniketeknek van, ugyebár?

Az alapige másodszor arra hívja fel figyelmünket, hogy a macedoniai gyülekezetek először *önmagukat* adták az Urnak, s csak azután az adományaikat. Boldog lelkek, akik megtalálták az élet titkát. Lehet, hogy az ige hallatára az előbb fellobbant bennetek a jószívűség lángja s elhatározottatok, hogy ezután erről-arról lemondotok, ezt-azt elvállaljátok egyházatokban az Urért. Az iránta való szeretet megrebbent bennetek. Tényleg amit szeretetből, szívből akartok adni, mind jó és áldott leend. De én a macedoniai hívők példájával arra kérek titeket, ne adjatok semmit addig, amíg *önmagatokat* nem adhatjátok. Ez mélyebben és teljesebben magyarázza meg azt, amit az előbb a szív átadásáról mondtam. A szeretet mindennek forrása, de a szeretetnek *teljesnek* és *állandónak* kell lennie. Az a szeretet, mely egyszer vagy kétszer föllobban s aztán nyugodtan pihen el abban a tudatban, hogy már eleget tett, Krisztusnak nem elég. Éspedig azért nem, mert nem az igazi szeretet volt, amelyről az apostol azt mondja, hogy soha el nem fogy. De úgy is van, hogy a szív ilyen néha-néha való fellobbanása után a sötétség még nagyobb lesz s fekete, keserű füst és korom marad utána a szívben: megbánás, bosszúság. Azért mondja ezt nektek az Ige, mert a magyar ember jószívűségre hajlandó ember, könnyen megindul, magasra csap fel szalmalángja, egy forró pillanatban kész az ingét is odaadni s mámorában talán meg is halna egy ügyért; de épen olyan hamar le is hül, el is ernyed, ki is alszik s a szép kezdetre nem jön folytatás. Látjátok, nem akarok Isten Igéjével ilyen szalmalángot gyújtani bennetek. Ez nem volna Krisztus szerint való. Nem akarom eltitkolni előletek, hogy az Úr, amikor a szíveteket kéri, nem hirtelen odaadott szíveteket kér, amelyek a *meggondolást nem viszik magukkal*, hanem hátrahagyják *holnapra*. Ebből lesz a megbánás, a megkeményedés, a visszaesés, a Sátán nagy diadala. Arra kérek, ne ígérjetek semmit és ne nyujtsátok meggondolatlanul a szíveteket Krisztus felé. Még azt találnátok hinni, hogy ez *szép és érdemszerű* cselekedet tőletek s leköteleztétek vele Krisztust. Még büszkék lennétek reá és akkor jaj volna nektek! Előbb gondoljátok meg, nézzétek meg: milyen az a szív? Tudjátok-e, megrendülve és

iszonyodva, hogy nincs rajta, benne semmi szeretetreméltó, semmi szép, semmi érdem, semmi büszkélkednivaló? Hogy borzasztó sebeikkel éktelen, hogy teljesen romlott és tisztátalan? És így értitek-e, hogy ő csak irgalomból, kegyelemből fogadja el, hogy azért csakis nektek kell térdrehullva hálálkodnotok és csodálótok, hogy a szent és tiszta Krisztus így szeret titeket?

Bűnbánó, önmagukat keményen kárhozlató, maguktól semmit nem remélő és Krisztusban mindent megtaláló szívek kellene az Urnak. Önmagunk, egészen, szívünk, értelmünk és akaratumk, nemcsak egy pillanatra, de örökre. Ez csak addig nehéz, amíg valaki még nem ismeri egészen a maga hiábavalóságát és a Krisztus tökéletességét. A maga gyűlölködő önzését és a Krisztus isteni szeretetét. A maga szegénységét és az ő gazdagságát. Ha ezt szíve mélyéből megismerte: azonnal önmagát adja, meghalva a bűnnek, hogy éljen Krisztusnak. Ez az igazi gazdagság titka: istenivé lenni egész lelkünkkel. Pál apostol, mint mondja, csak azt remélte, hogy a macedónok adományokat fognak nyújtani; de áldott csalódás érte, amin boldogan ujjong, mert azok először önmagukat adták az Urnak, hogy maga Krisztus cselekedje általuk a jót. Örvendefesen megszégyenítették az apostolt. Hát minket? Hiszen köztünk még a szalmaláng se nagyon lobog az egyházért! De ne is lobogjon! Hanem bűneivel térdeljen ez a szegény nép a Kegyelem trónja elé és egészen adja oda önmagát, hogy meggazdagodhasson isteni mérték szerint.

A harmadik, amit az ige mond, ebből következik. A macedóniaiak nemcsak a cselekvést, hanem az akarást kezdték el az Úr ügyében. Ez különös. Hát nem több a cselekvés, mint az akarás? A világ szerint igen, az Isten előtt azonban nem. Isten előtt egyetlen érték az átadó szív jóakarata. A cselekvés, az eredmény Isten dolga, hogy ne dicsekedjék ő előtte egy test sem. Az emberek a cselekvésből ítélnek. De a cselekvésnek sokféle indoka lehet. Nagy adakozókat, jótékonykodókat mozgatott hiúság, dicsőségvágy, érdemkeresés, csábítási szándék, szeszély. Az emberek dicsérték őket, Isten nem ismeri meg őket ama napon. És hány tiszta szeretet akarása tört meg a világ rosszóságán? Az emberek nem méltányolják, néha egyenesen kárhozlatják, de Isten felírta őket az élet könyvébe. Nem cselekedni, hanem akarni kell, hogy Isten cselekedhessék általunk. A macedóniaiak nem tudták miből adjanak, olyan szegények voltak, de akartak adni, erősen, egész szívükből akartak, a szolgálat szenvedélye égett bennük és Isten megnyitotta akaratumk előtt a cselekvés gazdag lehetőségeit. A mi egyházunkban általános a panasz, hogy az emberek nem akarnak adni. Valójában azért adnak, ha arra kerül a sor. De ha előbb nem akartak, ha mikor még nem is tudták, miből adjanak, már nem képezte imádságos vágyakozásuk tárgyát az adakozás, ha nem

égték abban a törekvésben, hogy adhassanak, akkor adományaik értéke Isten előtt csekély. Bár inkább ne volna mit adniok emberileg, de könyörögve kérnék Istentől, hogy adhassanak: akkor Isten csodálatos lehetőségeket mutatna meg nekik, az akarásnak cselekvésre tételére. Akkor tudnák, hogy amit adniok sikerült, azt nem a maguk feleslegéből, de Isten kegyelméből adhatták.

De most jön az ige legcsodálatosabb része, A macedoniaiak sok könyörgéssel kérték az apostolt, hogy a szentek iránt való szolgálat *jótéteményébe* és közösségébe fogadja be őket. Értitek-e ezt? Ezek a keresztyének nem a maguk adományait tekintették jótéteménynek az egyház iránt, hanem az *egyház kibeszélhetetlen jótéteményének* látták maguk iránt azt, hogy *megengedi nekik* az áldozást, az adakozást. Nem magukat és adományaikat tartották valaminek, hanem az egyházat becsülték olyan mindenekfelett való szent értéknek, akinek áldozni a legnagyobb kitüntetés, a legszentebb öröm és a legédesebb boldogság, ami csak elképzelhető. Ez azt mutatja, hogy ezek a lelkek tisztában voltak azzal, mit köszönhetnek az egyháznak, s hogy az egyház élő tagjának lenni üdvösség, kivettetni belőle kárhozat. Elbirhatjuk-e ezt a megszegyenítést mi? Presbiteriumaink, akik vonakodtak a gyülekezet tagjaira kivetni az egyházi adót? Hívünk, akik megtagadták annak megfizetését? Gonosz, háládatlan gyermekek, akik tehernek és nem boldog megtiszteltetésnek s jótéteménynek tartjuk lelki édesanyánk áldott munkáinak segítségére sielni! Nem kell ennek a megszegyenítő példának láttára a föld alá sülyednie a „kegyes adakozónak”, aki torkig való bőségének *feleslegéből* büszkélkedve vetett rongy alamizsnát az anyaszentegyháznak s még elvárja és követeli, hogy kérkedő neve csillogó betűkkel irattassék fel aranykönyvekbe, templom falára és urasztali terítőkre? Hol van a lélek ebben az egyházban, ahol még nem akadt nagy gyülekezet, mely ujjongó hálaadással elvállalta volna egy kisebb gyülekezet gondjait? A szolgálatban rejlő isteni jótéteményt nem becsülve, hogyan is értenők meg a közösség jótéteményét, azt az isteni vigasztalást a gonosz világban, hogy egy gyülekezet, egy lélek sincs *egyedül*, hogy egy győzhetetlen, hatalmas, szent lelki seregnek vagyunk testvértagjai, akiket Krisztus választott és tart meg örökéletre. Mivel belőlünk hiányzik a hálával való szolgálat szelleme, nem tudjuk megtapasztalni a legnagyobb áldást, a közösség erejét és megtartó hatalmát sem és ezért kell oldott kéveként széthullanunk s gyáván, tunyán, egyenként, gyalázatosan elvesznünk Isten országára, nemzetünkre és az emberhez méltó életre nézve.

Majd, ha a szenvedések, a bűn szörnyű büntetései, amelyek, úgy látszik, még nem voltak elég erősek, megtörni a keményszívű nemzetséget, ránevelnek minket arra, hogy megbecsüljük és sírva öleljük körül lelkünk egyetlen menedékét,

az Anyaszentegyházat, majd ha térdenállva fogunk *könyörögni* neki, hogy engedje meg ne csak feleslegünket, de önmagunkat mindenestől szolgálatára adni, hogy kegyelmesen fogadjon be minket a szolgálat és a szentek közössége *jótéteményébe*: majd akkor megkönyörül Isten a Krisztusért mirajtunk, de előbb nem. Ámde hol leszel már akkor te, aki elpusztultál bűneidben? Ne feledd, a *maradék* megtér! Mi leszel te és szegénytelen emléked egy megtért maradék szemében? „Emlékezzél meg azért, honnan estél ki és térj meg, ha pedig nem, hamar eljövök ellened és a te gyertyatartódat kimozdítom helyéből, ha meg nem térsz!”

Ő mondja ezt neked, akinek isteni jótéteményét ismered, hogy a Jézus Krisztus gazdag lévén, szegénnyé lett érted, hogy te az ő szegénysége által meggazdagodj! Minden az övé volt és ő megüresítette magát mindenétől és neked adott minden isteni kincset: szegénnyé, átkozottá, megfeszítetté lett, hogy te szeretetben gazdag, jótéteményben áldott, lélekben szabad lehess. Szegény gyülekezet, a leggazdagabb lehetsz, ha az ő áldozatát lelkedbe öleled és egész életed boldog hálaáldozattá szentelődik az ő jótéteményéért. Neki nem kell a pénzed, csak a szíved, neki nem kell valamid, csak önmagad, neki nem kellene cselekedetek, csak az akaratod, neki nem kell a te jótéteményed, csak az, hogy az ő jótéteményéért könyörögj: ő mindent elvegez benned, rajtad és általad ingyen kegyelemből. Miért halnál meg, miért vesznél el, mikor élhetsz és bővítködhetsz? Ő gazdag lévén, mindenét neked adta és szegénnyé lett érted: add vissza neki, ami az övé, hogy szegénnyé lévén, gazdaggá lehess általa.

M. S.

Vallásos nevelés.

Vallástanítási tantervünk reformjához.

Évek óta világosabb és világosabb, hogy azok között a feladatok között, melyek egyházunkra várnak, a vallástanítás tantervének és egész menetének reformációja egyik legfontosabb és legégetőbb. Két szempontnak kell ebben vezetnie bennünket. Az egyik szempont: számolni az állami tantervvel, mely különösen állami iskolákban az eddig vallástanításra megkapott óraszámot nem adja meg s így a vallás tanítására fordítandó időt rövidebbé teszi. A másik szempont magának a vallástanításnak a reformációjában az az egészen változott katechétikai és pedagógiai felfogás, mely annak egész átszervezését teszi szükségessé. Emellett gondolnunk kell arra, hogy míg az eddigi vallásoktatás főként csak az oktatás szempontját tartotta szem előtt, ma már fokozott mértékben szükség van arra, hogy a vallástanításban is a nevelés gondolata emelkedjék ki. Szaki-

tanunk kell avval a régi felfogással és módszerrel, mely azt gondolta, hogy a vallásos nevelést elég a családokra és a gyülekezeti istentiszteletre bízni. Ezek szerint a következő követelményeket látjuk egy elkészítendő vallástanítási terv előtt állani:

I. Külső követelmények, melyek a vallástanítás és vallásos nevelés külső szerkezetére és formáira vonatkoznak a következők:

1. Az egész vallásos nevelés szervezetét ki kell építenünk aszerint a tanterv szerint, amelyet az állam alkalmaz és pedig számonvéve azt, hogy a tanköteles kor 7—18 éves korig terjed. Ez alkalmat fog nyújtani arra, hogy az egész vallásos nevelés intézményes szervezetét egészen addig ki tudjuk építeni ameddig a gyermek ifjúkora végéig elér. Itt a következő korosztályokat kell megkülönböztetnünk: először a 7—12 éves kor, melybe az elemi népiskola alsó hat osztálya esik. Ez egy nevelési egységet alkot ennél fogva a tanítási anyaga is egységben állapítandó meg. A másik korosztály a középiskolák alsó négy osztályát foglalja magában és a felső népiskola alsó tagozatát 12—14 éves korig. A harmadik egészen a 18 évig a középiskolák és felső népiskolák felső tagozatát. Régen ezekkel mindig az a nehézség állott fenn, hogy a gyermek nemcsak sokszor az ismétlődő iskolát kerülte ki, de gyakran magának az elemi iskolának felső osztályát is, amiből előállottak azok a nehézségek, hogy két elemi osztállyal maradt egész életében. Valószínű, hogy most is lesznek ilyen bajok, és sok fiú és leány fogja kikerülni, hogy a felsőbb népiskolába járjon, de ennek nem szabad elkedvetleníteni bennünket, sőt arra kell igyekeznünk, hogy ha a világi tudományok alól ki is tud menekülni, a vallástanítási rendszert egészében járja végig. Ismerem a rendes ellenvetéseket erre, hogy nem ismeri a falusi viszonyokat, aki ilyet kíván, de először is nem mi kívánjuk, hanem az állam, másodszor valamikor épígy debakháltak a mindennapi iskola ellen és ma mégis eléggé a vérébe ment a népünknek.

A vallástanítás és nevelés intézményes rendszerét tehát egészen 18 éves korig kell kiépítenünk.

2. A másik követelmény a külső szerkezetre vonatkozólag, hogy az az egyház jelenlegi nevelési rendszerével is találjon. Az egyháznak jelenleg egyetlen ilyen nevelési intézményes szerve van, de ez aztán annál fontosabb: ez a konfirmáció. Erről már nagyon sok szó esett minden vonatkozásban, de most most megint egy olyan ponttal találkozunk a vallásos nevelés és vallástanítás kérdésénél, mely evvel a legszorosabb összefüggésben van. A konfirmáció komolysága és megelevenítése érdekében itt megint tehetünk valamit, ha ezt vele összekapcsoljuk. A konfirmáció előtti nevelésnek egészen természetesen a konfirmációra kell tekinteni, arra kell irányulnia. Ez azt jelenti, hogy a nevelés egész szervezetében be legyen építve a konfir-

máció lénye és gondolata. Külsőleg ezt úgy lehet elérni, ha a konfirmációig az egyik nevelési szakasz lezáródik. Ennek a szakasznak feladata az eddigi nevelés által a vallásos élet alapjait megadni, azt az anyagot, mely ehhez szükséges alapjaiban a gyermeknek átadni és azt a ker. élet gyakorlásának elemeibe bevezetni.

3. Nem számítható ide az a munka, amit az egyház olyan nem intézményes munkák által végez, mint pl. a vas. iskola és az ifjúsági munka. Mivel ezeknek lényegéhez tartozik, hogy nem kényszeríthetők ki és nem kötelezhetők, összhangban működhetnek ugyan a vallásos nevelés egész szervezetével és így is kell működniök, de csak segédeszközöknek tekintendők, mert lényegüket vesztenék el, ha kikényszeríthetők tennék őket, midenki, aki lényegükkel tisztában van, tudja mit jelent pl. a vas. iskola, mely épen a gyermekek személyes ker. életének öntudatosítására törekszik, az egyház segítői közt és mennyivel komolyabban fogja az a gyermek fel a konfirmációt, aki gyermekkorától a ker. élet kérdéseiben neveltetett a vas. iskolában.

Mindazonáltal természetes, hogy az egyháznak egy ilyen nagy nevelési rendszerben számolnia kell azokkal a segítőkkel is, melyek ugyan nem megkötött tanterv szerint és nem kötelezőleg, de mint napról-napra láthatjuk, mind nagyobb és nagyobb elterjedésnek örvendő végzik a maguk egyházépítő munkáját. És itt figyelembe kell vennünk, hogy a vas. iskola 12 éves korig tartja hatása alatt a gyermekeket, míg ezután a serdülő fiú és leánymunka veszi fel és pedig két korszakban, 12—14 és 15—17 éves korig. Így az egyik korszak épen lezárul a konfirmáció alkalmával, míg az egész nevelés a 18. évben végződik be.

4. Végül a nevelési rendszer külső kereteihez tartozik egy kérdés még és ez az iskolába még nem kerülő gyermekek vallásos nevelése. Csak természetes, hogy az állami tanterv, mely 7 éves korban kezdi a rendszeres iskolázást, mint az helyes is, gondoskodni kíván a 7 éven alóli gyermekek neveléséről is az ovodai nevelés által. Világos tehát, hogy ezt nemcsak hogy nem szabad az egyháznak elhanyagolnia, hanem még hamarabb, a családi nevelésben kell gondoskodnia a gyermek vallásos befolyásolásáról. Itt ismét a kezdő vas. iskolai munkát, mely 3—7 éves korig tartja a gyermekeket, figyelmen kívül hagyva, mint nem szorosan a kötelező szervezetbe tartozót, az ovodai nevelésben szintén kell vallásos hatásokat adni a gyermekeknek és ki kell terjeszteni ezt amennyiben lehet, a családokra is.

Evvel kapcsolatban gondoskodnunk kell arról is, hogy az egyes iskolatípusok, valamint az életpályák között meg legyen a kellő kapocs a vallásos nevelés kérdésében. Az eddigi rendszer a falusi iskolákat vette tekintetbe elsősorban s még itt is

csak az elemi népiskolai fokozatot, de teljesen figyelmen kívül hagyta úgy az ismétlő iskola tanulóit, mint azokat, akik a városba ipari és kereskedelmi pályára jönnek be. Nem volt meg sem állapítva, nemhogy be lett volna kapcsolva az egész vallásnevelés rendszerébe az iparos és kereskedő tanulók, sem az ismétlő iskolások vallásnevelési és nevelési anyaga. Ez a kontinuitás nagyon meg fogja könnyíteni a munkát abból a szempontból is, hogy amelyik egyházközségből a gyermek a városba költözik, a városi lelkész tudja milyen munkát végezzen vele.

II. Ezek után említsünk egy pár olyan fontosabb követelményt, mely a tanítás és nevelés tervének belső alkatára vonatkozik.

1. Itt legelőször az a követelmény jön számba, amit a nevelési rendszer beosztása hoz magával. Az egész vallásnevelésünk céljával nem egy anyag betanítását kell felállítanunk, hanem azt, hogy a gyermekeket Isten országa öntudatos munkásaivá tegyük és pedig az anyaszentegyházban való munkálkodásra előkészítsük. Keresztyén, öntudatos jellem: ez a legfőbb cél a vallásos nevelésben; az anyaszentegyház szolgálata, ez a közelebbi cél, de amely csak az előbbi által nyer értéket; élővé tenni benne az anyaszentegyház hitét, ez a legközelebbi cél, mely egyúttal mindkettőt magában foglalja és mindkettő elérésére segít. Arra kell tehát igyekeznünk, hogy minden részletében a vallásos nevelésnek ez a három gondolat uralkodjék és érvényesüljön.

A vallásos nevelésben tehát annak anyagánál fogva is a következő három kört kellene megkülönböztetni: a családi, mely a legkorábbi gyermekkortól az iskolába lépésig terjed, a katecumenusi, mely 7. évtől a konfirmációig megy és a konfirmáltakét, a konfirmációtól 18 éves korig. Ennek a három foknak az anyaga természetesen kell hogy alakuljon a célhoz, amit ez a három fok tartalmaz. Az első fok célja a gyermeket a keresztyén élet elemeivel és elemi tapasztalataival megismertetni, azokat benne felkelteni. A második fok megéreztetni vele a Krisztus megváltottainak közösségét az anyaszentegyházban, a harmadik rávezetni a keresztyén élet öntudatos élésére és folytatására. Módszerileg ez úgy néz ki, hogy az első fokon az anyag a Biblia körül csoportosul, a második fokon felvezet a kátéhoz, egészen addig, míg a káté a gyermeknek nem egy tananyag lesz, hanem személyes hitvallás, a harmadik a személyes keresztyén élet táplálásának eszközei felé vezet fel. A legfontosabb, mert döntő pont a második, s itt valahogy azt kellene kitalálni, hogy a konfirmáció nálunk is, mint sok külföldi egyházban elhatározó és döntő pont legyen a gyermekre és ne csak a lelkész mondja nekik, hogy most öntudatosan dönteniök kell, hogy Krisztus mellé állnak-e, hanem módot adjunk nekik tényleg egy ilyen döntésre. Ezt úgy lehetne elérni, ha magát a konfirmációi előkészítést megszabadítjuk eddigi főfeladatától, a káté betanításától és csakugyan lelki előkészülettel

tesszük. Ennek egy bizonyos megszabott formát is kell adnunk majd, úgy az előkészületeknek, mint a fogadástételnek és döntésnek, de mindezek mellett az mégis a lelkipásztorra hárul az eset komolyságának helyreállításában a legfőbb feladat.

A második fokon az anyag úgy dolgozandó fel, hogy benne legyen a hét évi anyagban az egész kété és oda vezessen fel az egész tanítás.

2. Egy másik kérdés most, minő új anyag veendő fel a vall. nevelés anyagába. Itt különösen az első fokon kell nagy gondot fordítani, mert ennek az anyagát teljesen újonnan kell megállapítani. Általában kétségtelen, hogy az egyháztörténeti nevelésre nagy súly helyezendő és ennek az egész anyagon keresztül kell vonulnia, épígy határozottan fel kell mutatni a ker. kátvinista hitünk alapelveit és rendszerét, sajátosságait, hogy a gyermek különböztetni tudjon a maga és más vallása között. A jelenlegi anyagbeosztást magam részéről nem tartom többé megfelelőnek és új beosztás készítését javallom. Ezért a jelenlegi tankönyvek helyett is, melyek módszerileg és elvileg is elavultak, újakat kell készíttetni, melyekben nemcsak az anyag legyen megfelelőbben válogatva, de a feldolgozásában is nem annyira az ismeretközlés, mint evvel együtt a személyes használatra való alkalmasság legyen irányadó.

3. Végül mindezekhez azonban szükségesek odaadó mély keresztyén nevelői lelkek, akik nem unják a vallásórákat, hanem szívesen foglalkoznak a gyermekekkel, akiknek olyan lelkészek és tanítók, akik legalább már útban vannak arrafelé, ahová a gyermekeket vezetni akarják és felelősséget éreznek érte, hogy a Krisztus kicsinyeit igazán az Övéivé tegyék. Enélkül minden vallásos nevelői reform megbukik. Annyival inkább, mert tájékozatlan és bátortalan családapákat és anyákat nekik kell belevezetni majd ebbe a munkába és irányítani őket. Az egyház belmissziói munkái szépen fogják segíteni a lelkipásztort, hogy a gyermekeket a vasárnapi iskola, a nagyobbakat a bibliakörök útján közelebb vigyék a vallásos nevelés intézményes módjaihoz és a szülőket megnyerjék e feladatnak. De bizonyos, hogy ilyen lelkipásztorok és tanítók nélkül a legjobb nevelési rendszer is megbukik.

Csak egy néhány gondolatot említettem itt, mely hasznára lehet a vallásos nevelés reformjáról gondolkozónak, nem tartva igényt arra, hogy teljesen kimerítsem a kérdéseket. De kívánatos lenne, ha lelkészársaink gondolkoznának a dolgon és közölnék gondolataikat lapunkkal, mely szívesen ad helyet megokolt és rövid véleményeknek e fontos kérdés felől.

I. L.

Szociálizmus és keresztyénség.

— Előadás ifjusági konferencián. —

A legújabb kor történetét két uralkodó szellemi hatalom irányítja: a szociálizmus és a keresztyénség. Kettőjük közül a keresztyénség valamikor egyeduralkodója volt az európai népek életének, a középkori katolikus egyházi uralom formájában. Hogy ez nem a tiszta evangéliumi keresztyénség uralma volt, azt az is bizonyítja, hogy a reformációban szükségessé vált magának a keresztyénségnek megtisztítása és ez az egyház addigi egységének szétválására vezetett. A megosztott keresztyénség a protestántizmus formájában újra vezető világ-szellemmé lett, de egyúttal harcba is kerülvén a katolicizmussal, a keresztyénségnek ez a belső harcok általi lekötöttsége alkalmat adott a világ szellemének arra, hogy a súlyos válságba jutott keresztyénséggel szemben a maga egyeduralmát próbálja biztosítani. A világ szelleme alatt itt azt a törekvést értjük, amelyik az emberi társadalom rendjét, jóllétét, igazságosságát és boldogulását a *vallás nélkül*, tisztán az emberi értelem erejére támaszkodva akarja és állítja megvalósíthatni s a keresztyénséget, főleg annak egyházi formáit egyenesen akadálynak bélyegzi e cél elérésében.

A világ szellemének e megnyilatkozásai közül a legerősebb és legelszántabb a *szociálizmus*, amely a legújabb kor történetében óriási terjedéssel, erőteljesen szervezett propagandával és nagy tömegek megmozdításával tört egy új társadalmi rend megalkotására, át akarván alakítani az emberiség egész lelkületét, világnézetét, erkölcsi eszményeit, életberendezését, ebben a törekvésében nyíltan hadat izenve mindezek keresztyén vallásos alapjainak és felfogásának.

A szociálizmusnak ezt a hadizenetét a keresztyénség ellen az teszi veszedelmessé, hogy első pillanatra keresztyéninek látszó célt ír zászlajára, s ezzel magukat a keresztyéneket is megtéveszti. A szociálizmus egyik magyar tudósa egyenesen azt mondja, hogy a szociálizmus *keresztyénség*, és pedig *a mennyből a földre lehozott keresztyénség*. Ezzel úgy tűnteti föl a dolgot, mintha a keresztyénség ezt a világot mellőzve és megvetve, a maga céljait csupán egy földöntúli, mennyei ország számára tűzné ki, amely a világ gyermekei előtt nem egyéb képzelődésnél, álmoképnél. Így azt akarja elhitetni, hogy a szociálizmus az *igazi keresztyénség*, amely most, itt, ezen a földön, tényleg meg akarja és megtudja valósítani a keresztyén egyház által csak a túlvilágon ígért, tehát ámitó boldogságot. Miféle alapon tartja ez a fölfogás a szociálizmust keresztyénségnek? Azon az alapon, hogy zászlajára az *emberszeretet* jelszavát írja. Azt hirdeli, hogy célja a nyomorultakon, az elnyomottakon való segítés, a kizsákmányolt és rabszolgává tett embermilliók fölszabadítása s boldoggátétele egy igazságos

társadalmi rend keretében. S tényleg, a keresztyénség az *emberszeretet* vallása, tehát úgy látszik, a szociálizmus vele egyet akar. De ha ugyanazt akarja, akkor miért van reá külön szükség? Nyilván azért, mert fölfogása szerint a keresztyénség nem jól, vagy nem őszintén akarja ugyanazt. A szociálizmusból föltétlenül következik az, hogy a keresztyénség feleslegessé vált, sőt ha nem őszinte, akkor károsná is, tehát le kell szorítani arról a vezéri helyről, melyet az emberiség életében igényel.

Mindenekelőtt meg kell állapítanunk azt, hogy a keresztyénség és a szociálizmus nem *egy*et akar. Itt teljesen beválílik a közmondás: „*si duo faciunt idem, non est idem*”. Az emberszeretetet lehet mindkettőjük közösen vallott célja, de egy világ választja el egymástól őket a *lélek* tekintetében. A szociálizmus említett magyar képviselője azt mondja, hogy a keresztyénség a *vallás* emberszeretete, a szociálizmus pedig a *tudomány* emberszeretete. Fogadjuk el ezt a különben nem helyes megállapítást annak kimutatására, hogy mennyire más az a lélek, amely bennük él.

A tudomány emberszeretete a szociálizmus részéről azt jelenti, hogy ő a tudomány és pedig a technika, civilizáció, kultúra, társadalomtudomány *eszközével* akarja az ember életét megjavítani és boldogítani, kívülről, intézményesen. Törekvésének az *ember* a központja, a célja, az ember boldogsága és viláгурalma. Az emberben az *emberi* szereti, mindenestől, összes tulajdonságaiban és képességeiben. A vallás emberszeretete a keresztyénségben mindig azt jelentelte, hogy az emberben keresni kell azt, ami *több* benne, mint a pusztán emberi, természeti, vagyis állati, mert egyedül az *szeretetreméltó* az emberben, ami több, mint ezek. Ilyen csak a lelkeség, a szellemiség lehet. Szeretetre nem az ember testisége méltó, hanem csakis a lelke, szellemi egyénisége. Tehát nem minden tulajdonsága és képessége, nem az ember mindenestől. A lelkeségben, szellemiségben azonban olyan *értékek* jelentkeznek, amelyek *önmagukban, minden körülmények között, mindenk felett szeretetreméltók*. Igazság, jóság, szépség, szentség ezek az értékek. Ezek azonban többek az embernél magánál, mert felette állanak, kötelezők és parancsolnak vele s érettük, ha kell, testi életét is bármikor fel kell áldoznia. Ezek az értékek tehát nem is az *övéi*, hanem csak sáfárkodásra kapta őket s *felelős* érettük. Kié ezek az értékek? *Istenéi*. Bennük és általuk Isten élete lesz emberivé s az emberben azt kell védeni, szeretni, segíteni, egyedül azt, ami *isteni*. Testnek, képességeknek, tulajdonságoknak, vagyonnak, világnak csak *eszközi* értéke van, amennyiben az isteni élet szolgálatában állanak s így és ezért kell megbecsülni őket. A keresztyén emberszeretet tehát az Isten szeretetének egyik és legfőbb módja. Mi az Atyát szeretjük *gyermekében*. Hogy pedig az Atyát csak milyen gyer-

mekekben lehet szeretni, arranézve nekünk megvan a biztos mértékünk: az Atya szeretett Fia, a Jézus Krisztus, az egyedül szeretetre méltó élet örök képviselője, akihez magunkat és másokat egyaránt kell mérnünk, ha a szeretetünket gyakorolni akarjuk. Semmit sem szerethetünk sem magunkban, sem másokban, a mi ellentétes Krisztussal. Sőt a bűnt egyenesen gyűlölnünk és kiirtanunk kell magunkból is, másokból is. Itt tehát a központ és a cél Isten s az ember nem a maga, hanem az Isten világoralmának eszköze. Boldogsága nem célja a szeretetnek, hanem boldoggá őt épen és egyedül az Isten szolgálata teszi. Nem külső eszközök által lesz azzá, amivé lennie kell, hanem benső önátadása által.

Ez a gyökeréből ellentétes lélek azonban a szociálizmusnak két olyan alapfogatókosságát mutatja meg, melyekben a keresztyénség igazsága csak annál inkább kitündöklök. A szociálizmus *testvériséget* akar *Atya* nélkül. De *Atya* nélkül nincsenek testvérek. Ez az emberszeretet indokolatlan és alaptalan. A szociálizmus a mennyből a földre akarja hozni a keresztyénséget. De az a mennyország, amit ő akar, külső eszközökkel teremtett külső, fizikai jóllét. Csakhogy az embereket nem lehet boldogítani külsőleg. A keresztyénség mennyországa sem a felhők felett van, hanem a megszentelődött *szívekben*. Minden hiába, ha a rossznak gyökere *benn* a lélekben meg nem öletett.

A két emberszeretet közül bizony csak az egyiknek van alapja és gyümölcse: a keresztyénségnek.

Ez pedig abból következik, hogy a szociálizmus a maga programját az *anyag uralmára* építi és a lélek valóságát megtagadja. Világnézete, az úgynevezett *történelmi materializmus* azt tanítja, hogy az emberiség és az egyének életét minden időben az anyagi létfeltételek, a gazdasági erőviszonyok formálják és szabják meg, az úgynevezett lelkiség pedig nem egyéb, mint ezeknek a gazdasági viszonyoknak visszatükröződései, illuziószerű gondolati tükörképei az agyban, elméletek, ideológiák. Az ember mivoltát, karakterét, minőségét, sorsát nem lelkisége, hanem gazdasági helyzete határozzák meg és pedig a tőke és a munka harca, amely az egész emberiséget két osztályra szakítja szét és állítja egymással szembe: a tőkés és a munkások, a kizsákmányolók és a kizsákmányoltak táborába. Az emberi élet nem egyéb, mint osztályharc a gazdasági létért s „a világot megváltó” szociálizmus ebben a harcban a tőkés által elnyomott proletárok felszabadulásáért küzd, hogy a tőke igazságosan osztassék meg s addig is a munkának minél magasabb bére legyen. Ebben a harcban az *egyén* megsemmisül az osztályban, a tömegben, egyéniség nincs is, csak társadalom van, a halhatatlan lélek mese, örök élete csak a fajnak van, vagy az emberi nemnek, az egyes ember kívánságait ebben az életben kell kielégíteni, mert más

elete nincs, s ki is lehet elegíteni és pedig a gazdasági viszonyok külső átalakításával, mely jobb anyagi viszonyok útján boldoggá teszi az embereket s úgynevezett lelküket is megelégedetté teszi, mert a jólétnek a megelégedés lesz az ideológiája. Minél több ember minél nagyobb boldogsága, azaz jóléte az egyetlen cél. Ehez a gazdasági „mennyországhoz” a szociálizmus azt a merész reménységet fűzi, hogy az általános jólét megszünteti a bűnt, mert a bűn csakis a helytelen vagyoneeloszlás következménye, vagy a túlsok vagyonból következő mértéktelenség, vagy a szegénységből következő nyomoruság betegsége és átka. Eltekintve attól, hogy milyen „mennyországot” teremtett a szociálizmus végső következményeit levonó bolsevizmus, kommunizmus, ami csak illusztrálja a szociálizmus belső igazságának értékét, nézzük meg a keresztyénség álláspontját ezekben a kérdésekben.

A keresztyénségnek mindenekelőtt az az álláspontja, hogy az anyag uralmának ez az elismerése *méltatlan* az emberhez, aki nem rabja, hanem úra a testnek és az anyagnak. De nemcsak méltatlan, hanem hazug és tudománytalan is. Hiszen az anyagnak ezt az uralmát a *lélek* állapítja meg maga felett. Így a szociálista tudomány sem a független emberi értelem alkotása, hanem a gazdasági erőviszonyok kényszerű tükröződése a szociálista apostolok agyában? Ha tehát a gazdasági viszonyok megváltoznának, az ő tudományuk is megváltozna? Talán éppen ellenkezőjévé lennének? Úgy kell lennie éppen az ő elméletük szerint. De akkor önmagában nem is igaz. Mi alapon követel tehát hitelt a maga számára? Ha pedig az egész elmélet emberi alkotás, hogy teheti önmagát a saját elmélete bilincsbevert szolgájává, lennebb becsülve önmagát azoknál a lelketlen viszonyoknál, melyeknek uralmát ő találta ki és iktatta törvénybe önmaga fölött?

A keresztyénség a lelkiség hatalmát hirdeti a világ fölött. A világ a Szellem műve. A szellem teremti a világot és nem a világ adja a lelket. A lélek pedig mindig *egyéni* lélek s az egyéni lélek végtelen értéke ad értéket mindennek a világon. Mi sem vagyunk megelégedve a világ jelenlegi állapotával s a társadalom igazságával, de ha szociálisták lennénk, örökre le kellene mondanunk arról, hogy másként is lehessen, hiszen ha a gazdasági helyzet teremtett minket, akkor mi nem is lehetünk mások és nem is változtathatjuk meg azt, amitől a változások függenek. De mi keresztyének vagyunk és azt valljuk, hogy igenis lehetséges jobb világot, igazabb társadalmat teremteni, de csak egy úton: a keresztyén erkölcsi jellemek munkája által. Isten országa az egyének benső átalakulásán alapszik s attól függ. A keresztyén jellemeknek igenis van hatalma átalakítani a világot. És hogy ez megtörténhessék, el kell takarítani az útból azt az erőszakolt, mesterkéltséget és hamis elméletet, hogy az embereket *osztályok* választják el egymás-

tól s hogy az élet lényege osztályharc. Az embereket nem a Marx által konstruált osztályok választják el egymástól, mert ilyen osztályok csak akkor vannak, ha mi magunk akarjuk, hogy legyenek, hanem elválasztja őket a *lelkület*, amely tekintet nélkül anyagi helyzetükre, két táborba osztja őket: az Isten gyermekeinek és a világ fiainak táborába. Ezért a testvériség akadály nem az osztályhelyzet, hanem az egyetlen akadály a *telhetetlenség*, amely a tőkésnél is, a munkásoknál is *mindent* önzően csak magának akar. Sem a tőkésnek, sem a munkásnak nincs igaza, ha csak magát nézi, igaza csak a méltányos és nagylelkű embernek van itt is, ott is, mert az egyetlen társadalmi törvény a kölcsönös méltányosság és nagylelkűség szellemében van kifejezve. Nincsenek tehát időleges megoldások se, semmiféle bértáblázat vagy kollektív szerződés nem oldhatja meg a társadalmi ellentétek kiegyenlítését, mert ezt az ellentétet csakis a krisztusi szeretet szelleme oldhatja meg és mindig meg is tudta oldani, ha hűségesen követték. De sem az akadály sem a megoldás nem *külső*, hanem *belső*, lelki valóság. Ezért nem lehet igaz a szociálizmus felfogása a bűnről és annak legyőzéséről. A bűn nem a gazdasági helyzet következménye, nem a tőke és nem a szegénység álka, hanem az emberi lélek *belső* betegsége. Nem a világban van, hanem az emberi lélekben. Nem is gyógyíthatja meg a világ semmi kincse, csak belülről, lelki úton gyógyulhat meg. A felelősség súlyát nem veheti le rólunk semmi vagyonmegosztás, még magunk se, csak a Krisztus, ha beteg szívünket neki adtuk át. Minket soha sem fog mássá, jobbá tenni a földi boldogság és anyagi jóllét, nem is tett jobbá soha, senkit. Minket csak az tehet jobbá, ha meghódolunk a felettünk álló isteni akaratnak s hitből fakadó megszentelt erkölcsi élettel állunk munkába a világ jobb jövődjéért. A döntő kérdés épen ez: min fordul meg a világ jobb jövődje? Jobb gazdasági viszonyokon, politikán, külső törvényeken, vagy az egyének ujjászületésén? Boldogságra, vagy szentségre van szüksége a világnak?

A magyar ifjuság a lélek tagadása és az anyagimádás, vagy személyes erkölcsi jellemének ereje által vívhatja ki jövődjét?

A felelet csak az *evangélium szociálizmusának* magasabb értelmű programjában adható meg. A mi programmunk a Krisztus életének világbahozatala az egyének átadott, megszentelt lelken keresztül. Mindent aláírunk, amit a szociálizmus a munkások emberhez méltó életé érdekében hirdet s ezt Isten nevében követeljük *mindenki* számára. Terrornak, forradalomnak, kommunista agitációnak ellenségei vagyunk s azt kérdezzük: mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkében kárt vall? A mi ifjuságunkra *munkássors* vár, de ezt a sorsot *keresztvény* szívvvel kell elvállalnia.

Ez a keresztyén szív harcba szólít minket a bűn ellen, a bűnösök megmentéséért. A társadalom új életét az egyes lelkeknek a bűntől való megszabadítása által reméljük. A jellem több, mint az egész világ s a világ Isten munkatere a jellemek által. Családunk, nemzetünk, államunk, az egész emberiség az Isten életének tiszta tükréül rendeltetett. Életünk törvénye a szeretet, de az a szeretet, melynek Isten a tárgya az emberben is, a Krisztus által. Ez a szeretet az emberi társadalom egyetlen alapja.

M. S.

Tudomány és világnézet.

Az emberi élmény és az Isteni kijelentés.

— Bevezetésül egy transzcendentális teológiába. —

(Folytatás.)

4. Az új „reformátori” jellemű teológiát, — úgy látjuk — semmi más találóbb névvel nem nevezhetjük, mint „*transzcendentális*” teológiának. Meg vagyok győződve, hogy *Barth*, aki az evangéliumot és a reá vonatkozó tudományt: a teológiát minden emberiségétől óvja és félti s aki, még a látszatát is elutasítja annak, hogy bármely jelző által e két nagy valóság a kulturális öntudattal úgy hozassék kapcsolatba, mint annak egyik nyilatkozata, vagy funkciója, kétségtelenül a „*transzcendentális*” jelzõt is elutasitaná, ha nem is az ő teológiájától, de elutasitaná „*a*” teológiától. Kétségtelen azonban, hogy a teológiát is, mint tudományt emberek művelik, tehát az emberi öntudattól teljesen elszakítani nem lehet s bármeddig is megyünk az elhistórizált és elpsychologizált theologia purifikálásában, bizonyos distingváló és rendező principiumok és jegyek alkalmazásától és használatától teljesen el nem tekinthetünk.

A „*transzcendentális*” „*transzcendentálizmus*” fogalma a kanti filozófia sajátja és jelenti azt a módszeres filozófiai eljárást és magatartást, amelynélfogva a valóság igaz megismerését, tehát az igazság érvényét, a tapasztalatot logikailag megelőző, *á priori* adott, objektív tényekhez kötjük. A filozófiának tehát az a feladata, hogy azokat a feltételeket és alaptételeket kutassa, amelyeken nyugszik az egész megismerhető valóság. E törekvésnek megfelelő *transzcendentális* filozófia kétségtelenül nem megy túl az emberi szellemben megvalósult és megvalósuló *Logos* határain, de viszont annyira mentes minden szubjektív psychologizmustól, hogy az egyes emberi öntudaton keresztül az egyetemes öntudatot általában teszi a kutatás tárgyává.

Az új „reformátori” teológiában ugyanaz a tendencia valósul és él. *Schleiermacher* és a nyomdokait követő liberális

theologia a „vallásos emberben“ látja a keresztyén vallás tudományos tárgyalásának módszeres alapját és lehetőségét, tehát megáll a tapasztalatiilag adott szubjektív és konkrét tények színes világánál, felolvad a pszichológia és história körében s ennek következtében a theologia épen ama sajátossága vész el, ami „theologia“-vá teszi s amit a neve jelez és követel. *A theologiának ugyanis nem az emberről, hanem Istenről kell beszélnie.* A theologiának az a feladata, hogy Istent mutassa fel az Ő abszolút világfelettségében. De hogyan? Hogy tudhat az ember Istenhez hozzájutni, amikor isteni lényegénél fogva akkora distánca van közte és az emberi lényegiség között? *És mégis a theologiának az a feladata, hogy Istent az Ő nagy valóságában ragadja meg!* „Wir müssen die grosse Sachlichkeit wiedergewinnen, in der sich Paulus mit den Propheten, mit Plato begegnet, Gotteserkenntnis wesentlich Gottesgesichte kein blosser Bewusstseinsvorgang.“¹ *Ma világosan kell meglátnia a theologiának, hogy az abszolút Uristen és a relatív ember közti szakadékot nem hidalja át semmiféle, az ember által kezdeményezett fejlődés, semmiféle „All-Eins-Gefühl“.* A vallásos embernek önmagában nincs semmiféle mondanivalója Istenről, vagy, amit a saját misztikus átélésében mond, az kétségtelenül csak „emberi“, „természeti“, mert csak saját magát viszi bele Istenbe s állítja azután Isten lényegéhez tartozónak. De ha az ember részéről nincs mód, nincs Istenhez vezető út, van Istenből az emberhez vezető út, amelyet Isten maga kezdeményez, maga ver, hogy azon keresztül szóljon mihozzánk. „Es geschicht etwas von Gott her, ein Wunder vor unsern Augen.“ ... kein blosser Bewusstseinsvorgang, sondern ein neues Müssen von oben her.“² És erre van lehetőség. „Bloss Gott ist nicht Gott.“ „Der Gott, der sich offenbart, ist Gott.“³ *Isten számunkra magát kijelentő Isten s egyenesen a kijelentésnél fogva válik lehetségessé a theologia, a kijelentés lehetségesíti a theologia számára, hogy tulajdonképeni tárgyáról: Istenről beszélhessen.* Kétségtelen igazságot kell szolgáltatnunk Brunner-nek, hogy a haladás, a fejlődés még arra sem képes, hogy a lét és a kell közötti szakadékot áthidalja,⁴ és tegyük hozzá, hogyan lehetne képes, hogy a teremtmény-ember és az örök teremtő-Uristen közötti szakadékot áthidalja. Az Istentől kiinduló kijelentés azonban diadalmasan áthidalja ezt a szakadékot.

„A kijelentés azonban — mondja Gogarten — csak akkor lehetséges, ha a lehetetlen megtörténhetik, hogy Isten belép a végetségbe, hogy Isten határolt jelenség lesz a határolt világ-

¹ Karl Barth: Das Wort Gottes und die Theologie. München. 1925. 43 lap.

² Karl Barth: U. o.

³ Karl Barth: Ugyanaz, 169. lap.

⁴ Brunner: Philosophie und Offenbarung. 1925. Tüb. 12. lap.

ban, ha Isten (horribile dictu) ember lesz.¹ „Das zu sagen, dass Gott Mensch wird, aber als Gottes Wort, wie es eben wirklich Gottes Wort ist, das wäre unsere theologische Aufgabe.“² A teológiának, ha valóban theologia akar lenni, ha meg akarja őrizni autonómiáját, a maga sajátos tárgyául a minden igazi „kegyesség“-nek, a minden „vallás“-nak transcendentális feltételül szolgáló *kijelentést* kell elismerni. A teológiát az fogja ismét teológiává tenni, hogy lemond arról a panhistorizmusról és panpsychologizmusról, amely alatt mélyen eltemetődött az Isten szava, az ezekben rejlő tendenciákat át kell engednie a vallástudománynak. A teológiának meg kell látnia valóban azt, hogy az ő feladata nem merül ki a Jesaja-redaktorok, a hellenisztikus befolyások, Luther nadrággombja című kuriositások tárgyalásában,³ hanem a kijelentés transcendentális tényein kell csüggnie. Valljuk Barth-tal,⁴ hogy az „Ehrfurcht vor der Geschichte“ helyébe kell lépnie az „Ehrfurcht vor der Offenbarung.“ *Mihelyt ez a teológiai transcendentálizmus szóhoz jut, ezzel szóhoz fog jutni az ember helyett az Isten, a nagy erőfeszítésekkel megalkotott spekulatív rendszerek helyett az evangélium, az egyes Krisztust-követők helyett maga a Krisztus s lesz az evangéliumi protestantizmus ismét keresztyénség helyett és felett Krisztus-követés.*⁵ Csak ennek az új teológiai transcendentálizmusnak a segítségével fogja visszafoglalni a protestantizmus a teológiában is a reformátori pozícióját.

Seeberg a Luther reformátori tetteiben egy bizonyos vallásos transcendentálizmust, helyesebben a *hit transcendentálizmusát* látja megvalósulva, amelynél fogva a hit, mint *apriori* lényező magyarázza és lehetségesíti az egész vallásos magatartást.⁶ Mi azonban úgy látjuk, hogy a teológiai transcendentálizmusnál fogva a szubjektív hiten túl, a *hitet lehetségesítő objektív kijelentésig* kell visszamennünk s ennek a megláttatásában látjuk a Kálvin reformátori teológiájának fölényét, fejlettebb és következetesebb voltát a Lutheré fölött.

Felvetheti valaki azt a kérdést, hogy honnan ismerhetjük meg Istennek kijelentését? Vajjon nemcsak módszeresebb, de egyszersmind biztosabb kiindulás-e a vallásos ember, mint a távollevő Isten kijelentése? — Ezekre a kérdésekre egyelőre csak annyit válaszolunk, hogy *nem teszi-e a teológiát erkölcsileg lehetetlenné, ha még mi theologusok is abban a kétély-*

¹ Gogarten: Von Glauben und Offenbarung. Jena, 1923. 18. lap.

² K. Barth: U. m. 166. lap.

³ Kolfhaus: Zür Vürdigung von Karl Barth („Reformierte Kirchenzeitung“) 1925. Nr. 5. 25. lap.

⁴ Barth: Der Römerbrief, XIV. lap.

⁵ Barth: Der Römerbrief-ben különböztet a „Christus-tum“ és „Cristentum“ között, abban az értelemben, hogy az egyes szubjektív keresztyénekre épített vallás helyébe kell lépnie a Krisztuson épített életnek.

⁶ R. Seeberg: Lehrbuch der Dogmengeschichte. IV. Band (Die Lehre Luthers) Lpz. 1917. 47. lap.

ben és hitellenségben leledzünk, hogy Istennek nincs objektív szava hozzánk? Pusztá elgondolással is oda kell jutnunk, hogy le kell mondanunk a theologia műveléséről, ha nem tudjuk az emberi szubjektív élmény fölé helyezni az objektív isteni kijelentést, mint amannak transcendentális lehetségesítőjét és feltételét.

Bizonyos meláncholiával látjuk, hogy ezeknek a komoly és következetes gondolatoknak a végiggondolásával sok szép, nagy módszerességgel és ákribiával felépített theologuménán és elméleten kell túltennünk magunkat, de viszont a folyton növekvő és nagyobbodó igazságért háttérbe kell szorítanunk emberi érzelmeinket, kedvenc szempontjainkat s oda kell vinnünk minden szerzeményünket áldozatul az Isten, az Ő országa és a jövő tudománya dicsőségéért és diadaláért! T. S.

(Folytatjuk.)

Asszonyainknak.

Ünnepek.

Az ünnepek az Isten szentségesen kedves virágágyai a hétköznap konyhakertjében. A papné hivatása ezeket a drága virágágyakat őrizni, gondozni s a burjántól megóvni.

Mert sok burján fenyegeti az ünnepeink virágait! Ha az ünnep csak evés-ivásból, ajándékokból, sok jövés-menésből s hazug jókívánatok özönéből állhat akkor a tisztá, isteni öröm szent virágai csakhamar megfulladnak a tüskék s burján közt. Minden ünnepünk ki van téve manapság a „megfulladás” e szörnyű veszedelmének. Micsoda hajsza a legtöbb papné számára pl. az advent drága, csodálatosan szép ideje! Mennyi lázas készülődés, mennyi szentségtelen kapkodás, mennyi ingerült idegesség ép e szent készülődés napjaiban és heteiben — „a csendes éj, szentséges éj” mennyei üzenetéből, az adventi várakozás mélységes öröméből semmi sem simulhat a szívünkre! Úgy siettünk, hogy egy percre sem állhatunk meg befogadni a karácsony szelid édes beszédét!... Oh, papnék — vigyázzatok az ünnepeitekre!

De hát mit csináljunk? — kérditek. A múlt évben egy öreg néninél voltam, amikor a menyé így panaszkodott: „Igazán nem tudom elképzelni, hogy miképen fogok mindennel elkészülni karácsonyig. Szinte szédülök, ha elgondolom, hogy mi mindent kell még elvégezniem, megvennem, megvarnom és elintézniem két hét alatt!” Az öregasszony erélyes válasza így hangzott: „Nem sajnállak biz én egy cöppet se! Az egész éven keresztül tudtat, hogy dec. 24-én van karácsony estéje. Ha idejekorán hozzákezdte volna a munkához, most nem kellene jajgatnod!”

Ismerek egy kedves, gondos édesanyát, akinek egy külön kis „karácsonyi notesz”-e van, amely mindig ott van a varró-

kosarában. Ebbe már áprilisban kezdi belejegyezni karácsonyi gondolatait és terveit. S van egy külön „karácsonyi fiók”-ja is, amely csak karácsony és újév között üres teljesen. Egyébkor, mint a szorgalmas méhecske a mézet, úgy hordja és gyűjti össze benne kicsi és nagy ajándékait karácsonyra. Igen nagy családja van, de e módszer mellett mindig tud mindenkinek valamit adni, (mégpedig mindig „saját gyártmányú” ajándékokat!) — s még sem hajszolja agyon magát soha, s soha sincs oka kapkodni és sietni az utolsó napokban! — Vajjon ezt a módszert nem próbálhatnók meg mi is?

Szeretném Erdély összes papnét megkérni: kössetek szövetséget egymással a *tulzás* ellen, amely minden ünnepek halálos veszedelme! „Mások is így csinálják!” ez ne tévesszen és ne csaljon meg benneteket. Ne engedjétek, hogy a bolond *tulzás*, amely alatt titkon annyit nyögtök és sóhajtoztok, megmérgezze a ti lelketeket is s megölje a ti örömeiteket is. Ünnepeitek egyetlen törvénye ez legyen: Egyszerűen! Egészen egyszerűen!

Igaz, hogy hál Istennek, még sok olyan papi házunk van, ahol az anyagi viszonyok már önmagukban is szabályozzák és korlátozzák az esztelen *tulzásokat*. De hány papi család van, mégis, ahol a karácsonyfa majd összeroskad a sok dísz alatt, ahol a gyerekek matematikai bizonyossággal elrontják a gyomrukat a sok édesség özönétől s ahol egy egész kirakatnak elégséges ajándékot halmoz össze az „angyal” a karácsonyfa alatt! S a sok cifrajától s a hű fényvüztől az isteni gyermek így jár, mint ama első betlehemi éjszakán... *Nincs hely* a számára a vendégfogadó „ünneplő” papi háznál!

S husvétkor a Feltámadott nem térhet be diadalmas üzenetével a papi családokba, a sok cifra tojás, a hangos „öntözöködés” miatt s születésnapokon s névnapokon annyi a „szerecsétkiváló” vendég s a boros fölköszöntő, hogy az Úr Jézus megint csak fölöslegessé válik az ünneplő házban.

Igy *kell* ennek lennie? Papnék, védekezettek s ne engedjétek meg, hogy azért „mert így szokás”, az Isten Fia kívül maradjon házaitokon, amikor ünnepeltek! Én elhiszem, hogy nehéz az ár ellen üzni s hogy nagy bátorság és következetesség kell ahhoz, hogy ünnepeitek szentségét megóvhassátok. De mégis: Próbáljátok meg ünnepeiteket csöndesebbé, mélyebbé s bensőségebbé tenni. Ne felejtsetek el, hogy az ünnepek szépséges, virágos kertjei a papi családi élet kertjének, amelyek messze elvihetik a gyülekezet minden házába a Jézus békéjének, szeretetének, megszentelt örömének áldott üzenetét — de lehetnek csupán díszes üvegházi, illat nélküli növények is, amelyek sok pénzbe, nagy erőpazarlásba kerülnek, irigységet keltenek a kívülállóknak, de az éhező, örökkévaló javakra vágyódó léleknek nem adnak semmit! Oh, bár végre a papi házak ünnepei is ezt hirdelnék a világnak: „Én és az én házam az Úrnak szolgálunk!”

P. M.

Reformatus nők bibliakörének alapelvei.

Református nők bibliakörét alkotják azok az asszonyok és leányok, akik Isten előtti alázatos elszánással lelkük ügyévé teszik és állandóan gyakorolják a következőket:

1. A hetenkénti bibliaórán szorgalmasan résztvesznek, a tárgyalt bibliai részt otthon újra elolvassák és arról komolyan elmélkednek s családjuk tagjaival megbeszélik. Évégből maguknak bibliát szereznek s azt az énekeskönyvvvel együtt a bibliaóraóra mindig magukkal hozzák.

2. A Szentírás olvasását és az imádkozást naponként rendszeresen gyakorolják a bibliakör vezetője által nekik ajánlott vezérfonal alapján. Olvasmányaik közé bevezetik a vallásos irodalom termékeit s a református egyházi irodalmat támogatják és terjesztik.

3. Az asszonyok gyermekeiket az étkezések alkalmával s reggel és este bevezetik az imádkozás gyakorlásába s a biblia ismeretébe, a maguk példaadása által. Olvasmányukat irányítják és ellenőrzik; őket a vasárnapi iskolába, vagy az ifj. bibliakörbe elküldik, azokban való részvételre buzdítják, egyházi énekeinket velük otthon is éneklük és tanulják. Családjukkal együttes áhitatot tartanak.

4. Rokonaik, barátaik és ismerőseik körében, a részükre esetleg kijelölt körzetben, bibliakörükről és az ott tárgyalt kérdésekről komoly beszélgetést folytatnak, a lelki épülésre alkalmas összejövetelekre őket meghívják, elviszik, viszont maguk sem mennek, másokat is lebeszélnek arról, hogy ezekkel ellenkező, a komoly keresztyén lelkiismerettel össze nem férő, arra nézve értéktelen vagy káros alkalmakat keressenek fel.

5. Ugy családjukban, mint a társaságban egyházunk hitét, szokásait, ünnepeit, életszabályait, lelki parancsait követik, védelmezik, érvényesítik, azok figyelembevételét minden adott esetben sürgetik, ellenkező esetben tiltakoznak, az egyház iránt közönyösöket megindítani igyekeznek. Az istentiszteleteket pontosan látogatják, arra másokat is hívnak és buzdítanak. Az Úrvacsorával komoly lelki készüllet után rendszeresen élnek. A vegyes házasságok és főként a reverzálisok ellen a saját családjukban és másutt is határozottan küzdenek. A református iskolák érdekében minden tőlük telhető lelki és anyagi áldozatot meghoznak. Hitünk és világnézetünk érdekében rendezett kon-

ferenciákon, ünnepélyeken, estélyeken résztvesznek s azok rendezésében segédkeznek.

6. A bibliakör által kijelölt szeretetcélokra, ha tehetik, maguk is adakoznak, de főleg gyűjtenek, az adományokat kiosztják, a segélyezetteket látogatják, a segélyezendőket javasolják. A segélyezés mértékét és módjait kellő tájékozódás után együtt állapítják meg.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Előfizetések nyugtázása. 1925. decz. 1-ig következő előfizetések érkeztek be kiadóhivatalunkba: Janka Péter Nagyrozvány 150 lei, Bartha Péter Torboszló 150 lei, Orosz Lajos Érkeserű 150 lei, Zsigmond Károly Szilágysomlyó 75 lei, Serester Tamás Bodola 150 lei, Bagoly Lajos Fotosmartonos 352 lei, Nikodemus Károly Hosszufalu 150 lei, Nagy Sándor Bukarest 150 lei. Farkas Albert Dés 75 lei, Nánássy Dávid Szentleányfalva 150 lei, Sulyok István Nagyvárad 200 lei, Szécsy Ferencz Felvincz 150 lei. ifj. Borbély Sándor Somlyóujlak 150 lei, Debreczeny István Szatmár 100 lei, Arday Aladár Gyanta 150 lei, Unitárius theologia akadémiai könyvtára Helyt. 150. lei.

Olvasóinknak áldott karácsonyi ünnepeket kívánunk!

„AZ ÉN KICSINYEIM“

5 szám.

„Engedjétek hozzám jönni
a gyermekeket!” (Márk. 10: 14.)

Karácsony.

„Született néktek ma a Megváltó, ki az Ur Krisztus.” „Menjünk el mind
Bethlehemig és lássuk meg a dolgot, melyet az Ur megjelentett nekünk.”
(Luk. 2: 11. 15.)

Jézus útja Egyiptomba.

„Ő pedig felkelvén, vevé a gyermeket, és annak anyját éjjel és Egy-
ptomba távozék” (Máté 2: 14.)

A gyufaárus leányka.

Nagyon hideg volt és a kis leány ott állott az utcasarkon. Vékony, kopott ruhája, lyukas cipője volt, s a kötényében egy csomó gyufáskatulyát tartott. Reszketve, s a hidegtől és éhségtől elgyöngülve állott ott. Hiába kínált a gyufát, senki sem vett. Arra gondolt, hogy mennyi sok szép dolog van a kirakatokban, milyen jó meleg a szobákban.

Náluk otthon is hideg van és nem mehet haza, mert ha nem adta el a gyufát, apja bizonyosan megveri. Meghúzódott egy kapualjban, ahol nem érte úgy a szél.

Előhuzott egy szál gyufát, s a falhoz dörzsölte. Óh, hogy égett, szikrázott a láng. Meleg, barátságos lángocska volt, meg melegítette a kezét, mintha kályha mellett ült volna. De egy-

szerre csak elaludt a gyufa, elmult a meleg. Meggyújtott még egyet, s amint a leányka nézett, mintha egy gyönyörű szép szobában találta volna magát. Fehér abrosz volt az asztalon, meg sok étel, alma, körte. De elaludt megint a gyufa és ő kint találta magát a hideg téiben. Megint meggyújtott egy gyufát s most megin látta a szobát, de látta a szép karácsonylát is a szobában. alatta gyönyörű játékok, az ágain ragyogtak a gyertyalángok. Elnézte volna akármeddig, de megint elaludt a láng. Amint felnézett, látta, hogyan ragyognak a csillagok, azt gondolta, olyanok, mintha a karácsonyfa lángjai mentek volna fel az égre.

Egyszerre leszaladt egy csillag. „Most meghal valaki” — mondotta, mert nagyanyjától, aki szerette őt, azt hallotta. Megint meggyújtott egy gyufát, s annak a lángjánál egyszerre nagyanyját látta előtte állani.

„Nagyanyám” — kiáltott hozzá, a kezeit kinyujtva — „jőjj és vigyél magaddal. Ne menj el, ha elalszik a gyufa, mint eltűnt az a sok szép dolog, amit eddig láttam.” S gyorsan meggyújtotta az egész csomó gyufát. Azok fellobbantak, olyan világos lett, mint nappal, s nagyanyját látta, amint megfogta a kezét, s mentek mindketten magasra, míg elértek — Istenhez.

Reggel megfagyva találták a kis leányt, mellette egy csomó gyufával. „Melegedni akart,” — mondták az emberek, de senki sem tudta, milyen gyönyörű dolgokat látott. (Andersen u.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Jézus akarja.

Jézus akarja, hogy fényes szép napsugár legyek
Érte világítsak, s édes örömet terjesszek,
Sugára a napnak, Jézus akarja hogy legyek,
Sugára a napnak, Jézus sugára leszek.

(Hozsánna 246.)

Felhívás a vasárnapi iskolásokhoz.

Sok, sok gyermek van a világon, akik nem örvendenek karácsonykor és nem ismerik Jézust, lelki Szabadítónkat. Akarsz-e segíteni, hogy ezek a gyermekek is megismerjék Istent és a karácsonyi örömet? Ha igen, *adakozzál* a vasárnapi iskolában arra, hogy a pogány gyermekekhez ellehessen vinni Isten ize-
netét és *imádkozzál* a többi vasárnapi iskolásokért is, meg azokért a gyermekekért is, akik még Istent nem ismerik. A vas.
iskolában *gyűjteni fogunk* erre a célra, igyekezz, hogy *minél többet* adhass.